

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Opus pulcherrimu[m] de tribus vsitatis christianoru[m]
actibus: oratione videlicet: ieunio [et] elemosyna**

Guntherus <Parisiensis>

Basilee, 1507

VD16 G 4140

Liber duodecimus de ieunio

urn:nbn:de:hbz:466:1-30791

De p̄dictis petitiōib⁹ ordie cōuerso Fo. liij.

1. Cor. 7. tēplū ingressurus erat/ vt adole-
leret incensū: femoralib⁹ indui
iubebat: nec licebat ei toto tpe
vici sue/ domū vlt' vrozē respice-
re. S3 r̄ ip̄e apl's etiā iugatos
tpe orōis ab ope iugali vacare
iubet: r̄ postea redire in idip̄m:
ne tēptet inq̄ens vos sarbanas
Sacerdotib⁹ autē et clericis/
ac monachis: immo omnib⁹ q̄
votū cōtinentie susceperūt: sic
semp orandū est: ita iugiter cō-
tinendū. ¶ Humilitas q̄z oranti
adesse debet: ne supbiā phari-
sei rēp̄sentet in publico: sed hu-
militatē publicani fuet ī occul-
to. ¶ Deuotio sic longe supra
docuimus in duobus cōsistit:
amore videlicet dei: et deside-
rio regni. Horū vtrumq̄z oran-
ti adesse necesse ē: vt deū amet
quē orat: et regnū celeste p̄ quo
orat ardentē desideret. ¶ Con-
punctio similiter in duob⁹ posi-
ta est: odio pcti/ et timore sup-
plicij. Nec q̄z duo oranti p̄sto
esse decet: vt peccata inexorabi-
liter oderit: et eas sibi ante ocu-
los ponens/ q̄tidie p̄ singulis
veniā petat: r̄ ab eterno suppli-
cio qd̄ p̄ illa p̄meruit sūmo me-
tu r̄ hūilitate iploret liberari.

De sexto contento
oratiōis id est qd̄ orare proue-
niat: Capitulū septimū.

¶ Tunc vltimū orationis
capitulū: id est qd̄ orā-
do proueniat / r̄ tēptabi-
mus explicare. Sunt autē hec:

remissio peccatorū: securitas p̄-
miorum: eternitas gaudiorū.
¶ Remissionē peccatorū merue-
rat dauid: qm̄ post quinq̄g est
mumpsalmū in q̄ peccata sua
humillime desueuerat/ missus
ē ad eū nathā p̄pha dicēs: Trā-
stulit deus peccatū tuum a te.
¶ Securitas q̄z premiorū/ orā-
do prouenire solet: qm̄ verus
orator ac diligens/ ex lōgō orā-
di vsu/ non solū veniā pecca-
torum: sed etiā premia eterne
beatudinis securus incipit ex-
pectare. ¶ Eternitas gaudiorū
in hac quidē vita cōparari po-
test: possideri non pōt: nisi tūc
demū cū corpore resoluti/ spe-
rata diu bona nos gaudemus
accipere. Vide q̄z sit utilis et
efficax orō: que r̄ in hac vita re-
missionē accipit pctōrū: r̄ futu-
re beatitudinis cōfert securita-
tē: r̄ tādē ad vitā p̄ducit etnā.

2. Reg. 12

Lib er duodecimus de ieiunio: Cap. primum.

¶ Ost longā hui⁹ operis
intermissionē quā rez
necessitas induxit: pri-
ma parte materie. i. oratiōe / sa-
tis vt credim⁹ diligēt tractata:
nunc reliq̄s de quib⁹ pauciora
dicēda sunt/ breuiter exeq̄mur.
Lassatū q̄ppe nobis ē longo tē-
poris intervallo: tū p̄pter inuē-
ctā mihi curā aiarū sub q̄ fere
biennio laborauit: tū p̄f̄ itole-
rabilē quā patior corporis ifir-
mitatē. Nūc autē ab illa occu-
b iij

Liber duodecimus. Cap. iij

patatione quā coact⁹ susceperaz
deo volente absolut⁹: imbecilli
tati mee vim facere temptabo:
que tanta est vt ppter dolorē ca
pitis ⁊ lingue defectuz/ verba
inuenta notario vix possim ex
primere. Faciam tamen vtcūqz
potero: ⁊ incepto operi supmā
manum conabor imponere: ne
labor precedēs toruscedat in
irritū/ si hoc opusculū qd exple
tum forsan prodesse poterit im
perfectū ⁊ mutilū relinquat.

Capitulū secundum

D Rīmū ergo de ieiunio
videam⁹: videlicet qd
illud sit: quot eius spe
cies: qd cōueniat ieiunāti: que
sit ieiuniorū vtilitas vʹ effect⁹.
Ieiunare (vt aiunt) abstinere
est: ex quo ieiunū .i. abstinētia
tam sensu qz voce diuina. Hu
ius aut diuerse sūt spēs: quas
breuiter per ordinem cōsidera
re/ nec plurimū difficultatē ha
bet/ nec minimū affert vtilita
tis. ¶ Est em ieiunū spūale/ et
ieiunū corporale. Ieiunū spi
rituale est/ ab omibz prauis vo
luptatibz mentis ⁊ corporis hu
militer abstinere. Ieiunū vero
corporis est/ a cibo ⁊ potu cor
porali ob salutē anime rōnabi
liter tempore. De ieiunio spūa
li nil veri⁹ dici posse puto qz q
omni tempe ab omī homīe ser
uandū atqz tenēdū est. De cor
porali aut ieiunio fm diuersas
eius spēs certa pōt ordinari do

ctrina. Quedā em ieiunia sub
lege viguerūt: illa videlicet q p
cepit moyses obseruari: vtpote
ieiunū primi/ ieiunū quarti/
ieiunū septimi/ ieiunū decimi
⁊ si qua sunt similia: q quidem
tēpe suo/ sicut ⁊ ceterē legales
obseruantie ⁊ pdesse poterant
⁊ mereri. Nūc aut tpe reuelate
grē: a iudeis obseruata/ sicut ⁊
omīa q ab infidelibz fiunt/ nec
deo placent/ nec merent. Que
aut ieiunia tpe gratie in ecclia
recepta sunt: aut sunt catholi
ce institutiōis: aut monasticere
ligionis: aut spontanee deuo
tionis: aut necessarie correctio
nis. ¶ Catholice institutiōis
sūt illa/ q oibz qz etas vʹ egri
tudo nō impedit obseruāda p
ponunt: veluti ieiunium dñici
aduentus/ vʹ qdragesime/ vel
quattuor temporū/ vʹ sc̄az vi
giliarū. ¶ Monastice religiōis
sunt illa/ q a monachis vel cle
ricz regularibz obseruant: quē
admodū cisterciēses tota dimi
dia parte anni indefinēnt ieiun
nant: reliqui aut monachi q et
nigri appellant/ ⁊ clerici regu
lares/ quasdā solennitates no
uem aut duodecim lectionū ex
cipiunt: in quibz relaxare ieiun
ium sibi dicūt esse cōcessum.
¶ Spontanee deuotiōis est il
lud/ qd qz nullo cogente/ s; p
pria voluntate letus assumit:
veluti ferias sextas vel omnes
vel aliquas ieiunare: vel in p
peruum: id est quoad viuet: vʹ

ad tempus / velut ad triennium /
 vel septennium / sicut decennium.
 ¶ Necessarie correctionis illud
 est quod pro peccatis grauioribus pe-
 nitenti iniungitur: veluti quattuor
 quadragesime / singulis an-
 nis ieiunande: quarum prima an-
 te domini natiuitate agi solet. Se-
 cunda ante pascha. Tertia circa
 solsticiū estiuale. Quarta vero
 tempe autumnalis equinoctij. He
 quattuor quadragesime in me-
 moria illarum obseruantur: quarum
 duas moyses: tertiam helias:
 quartam ipse saluator ieiunauit.
 Ex quibus due nouissime paucis-
 simis note sunt: quippe quas fe-
 re nullus obseruat / nisi quis ex
 multa deuotione / aut in vindic-
 tam magni cuiuspiam sceleris /
 se illas obferre / vel vltro spoli-
 deat / vol cogat. Reliquae autem
 due notiores sunt: altera propter
 dominicam natiuitate: altera propter
 eiusdem domini resurrectionem / quae
 praecedunt. Inter quae quoniam illa quae pa-
 scha praecedit famosior est: in ea
 de omnibus cantatur et legitur. Dicitur
 enim de saluatore: quod cum ieiun-
 nasset quadraginta diebus et quadra-
 ginta noctibus / postea esurijt.
 Exo. 34. Dicitur et de moysi: quod ieiunauit
 quadraginta diebus et quadraginta
 noctibus / ut legem domini mereret ac-
 cipere. Dicitur etiam de helia: quod
 ambulauit in fortitudine cibi il-
 lius quadraginta diebus et quadra-
 ginta noctibus usque ad montem dei-
 ozab. ¶ Item ieiunium aliud est ri-
 gide austeritatis: aliud medie

qualitatis: aliud remisse lenitatis.
 Rigide austeritatis est illud quod
 agit tantum in pane et aqua et crudis
 herbis. Medie qualitatis est illud quod
 agit in pane et vino vel sicera / et
 omni quadragesimali cibo. Re-
 misse lenitatis est quod agit in lac-
 te et caseo et omni genere cibi pro-
 ter solam carnem: que nulli ieiunanti
 conceditur.

Capitulum tertium

Omnium autem ieiunantium
 tria sunt: mentis constantia:
 corporis mundicia: spiritualis
 leticia: in vultu hilaritas: in
 verbis et factis maturitas: in ci-
 bo et potu sobrietas. Mentis
 constantia quae gulae temptantis
 insidias conculcet et reprimat.
 Corporis mundicia: ne plus ieiunanti
 noceat libido et carnis
 impuritas quam proficit ieiunium. Spi-
 ritualis leticia: quae iam de primo
 future beatitudinis certum exul-
 ter et gaudeat. In vultu debet
 esse hilaritas: ut non sit sicut hy-
 pocrite tristes: ne videatur homi-
 nibus ieiunans / sed patri suo qui in
 celis est. In verbis et factis ma-
 turitas: ne is qui pro peccatis suis
 corpus affligit / aliquid scurrile /
 vel enorme / vel religioni contra-
 rium faciat aut loquatur. In cibo
 et potu sobrietas: ne aliquo modo fi-
 nes sobrietatis excedat. Sunt
 autem quinque modi quibus contra so-
 brietatem agi solet: videlicet ci-
 bum impatienter appetendo: rem-
 pus preueniendo: lautiores ca-

Matth. 4.

Exo. 34.

13. Regi. 19.

Matth. 6.

hos querendo/nimis ambitio
se preparando: in nimia quan
titate sumendo. Primo modo
Gen. 25. in cibo peccavit esau: quando
lentis edulio primogenita cō
mutavit. Eodē modo in poru
2. Regl. 23. david/ quādo cōcupiuit aquā
de cisterna que erat in bethleē:
quā eirres viri periculo sangui
nis ppriū attrulerūt. Sed qz al
ter cibum illicite sumpsit: alter
ho aquā quā male concupiue
rat deo effudit: idcirco ille dā
natus est/ hic ho misericordiā
impetrauit. Secundo mō pec
1. Regl. 14. cavit ionathas: qñ contra pro
hibitionē patris mel qđ de ter
ra hōga tulerat degustavit. Sz
qz phibitionē ignorauerat: idō
vix tandē a morte quā ei pater
intendebat/ ppli suffragio me
ruit liberari. Tertio modo pec
cabāt illi quos arguit iuvena
Iuvenal' pzi
ma satyra. lis satyricus/ ita dicens: Ana
comedunt patrimonā mensa.
Et alibi de eis dē: Melius sapi
unt que pluris emunt. Quar
to modo peccabāt illi quos de
Horati' li. 2. ridet flaccus horati' sub catij
sermonū: sa psona: quē inducit mltimoda
tyra. 4. fallamētoz genera describētē.
Quinto modo peccabant illi/
cōtra quos prefatus iuvenal'
satyriat hoc modo. Quāta ē
Iuvenal' pzi
ma satyra. gula q sibi: toros ponit apros:
aial ppter cōiuitia natū. Vide
qñto odio gentiles etiā viri vi
tū gule psequunt. Qua in re
sciendū est: qz qcqd ciborū su
mis q nō egēs/ totū surripis i

digenti. Quapropt sumere ci
tra satis' tūti' est/ q̄ sumēdo su
perflua: r deo quē offendis/ et
fratri cui supis necessaria reū
cōstitui. Quid aut vnicuiqz vl'
satis sit/ vl' parū/ vl' nimis: dif
finire nō possum': r ideo ipius
arbitrio credim' relinquendū.
Jeunioz aut vtilitas vel effe
ctus est: demonū expulsio: mā
larū cogitationū exclusio: pec
catorū remissio: vitioz mortifi
catio: futuroz bonoz certa ex
pectatio: celestiu gaudioz pce
ptio. Demonū expulsio: non tā
ab alijs q̄ a nobis: qz malign'
spūs cū viderit hominē p pec
catis suis affligi/ cōtemni se vi
dens/ vltimus penes eū reside
re nō audet. Licet etiā ab obses
sis alioz corporibz hūte ieiū
nij demonia frequē expellan
tur: sicut dic saluator: Hoc ge
nus demonij/ non eijcit nisi in
oratiōe r ieiunio. Malariū co
gitationū exclusio: qz ieiunan
ti p peccatis detestabile est de
faciēdo pctō cogitare. Pecca
toz remissio: qz ieiunantibz ni
miuit' dñs placat' est: qđ vtiqz
nō esset/ si eis peccata dimissa
nō fuissent. Vitioz mortifica
tio: quia mortificata carne assi
duitate ieiunādi/ etiam in ipsa
peccati fomes extinguit. Futu
roz bonoz certa expectatio: qz
qui pie r pure p peccatis affli
git' nō pōt promissa penitenti
bus premia non sperare. Cele
stium gaudioz perceptio: quā

Matth. 17.

Jone. 3.

omnes qui p vita eterna diutur
nis ieiunijs corpus affligunt:
mor vt e carne migrauerit/ad
eterne facietatis conuiuia per
ducuntur.

Liber tertiusdecim^o:

de elemosyna. Cap primū.

Ultimo loco de elemosy
na que ⁊ ipsa de tribus
nre materie p tribus vna
posita est: breui quodā cōpen
dio differam^o. De qua ista con
siderari oportet: qd ipsa sit: qd
spēs elemosyne: qd cōperat ele
mosynā facienti: quid ex ipa so
leat. puenire. ¶ Elemosyna gre
ca voce latina misericordia di
ci solet. Misericordia aut hoīs du
plex est: altera erga seipm: alte
ra ho in primū. Nō potuit ad
di erga deum: qz deus omnū
quidē miseret: ⁊ ipse cuiusquā
misericordia nō eger. Misere
ergo quis sibīpi duobz moīs:
de malis respiscendo: ⁊ in bo
nis pseuerando. Respiscendo
de malis/ quibz presentibz ne
cessario damnaret: pseuerādo
in bonis/ quibz absentibz nul
laten^o saluaret. Fili inquit mi
serere anime tue placens deo. i.
relinquens mala ⁊ faciens bo
na: quoz vtrunqz placere deo
non est ambiguū. ¶ Proximo
aut miseremur pluribz modis:
videlicet cōpassiōe: orōne: cor
rectione: consilio: auxilio: bene
ficio. ¶ Cōpassiōe miseremur
proximo: quādo vel eius pecca

tis vel erumnis misericorditer
⁊ dolemus. Peccatis absalon
filij sui cōdolebat dauid/ cū il
le patrē psequeret: erumnis ve
ro/ cum ipse miserabilē ei^o mor
tem lamentaret. ¶ Oratione si
militer miseremur primo duo
bus modis: cum vel p peccat
eius vl miserijs deum orando
humiliter imploram^o. Pro pec
catis proximoz orabat stepha
nus/ cum pro se lapidantibus
imploraret: Pro miserijs aut
paul^o/ cum iuuenē eutichū mi
sera sorte peremptū orando su
scitaret. ¶ Correctione qz mise
remur proximo duobz modis:
cum vel eum de factis iam ma
lis increpantes corripim^o: vel
a faciendis misericorditer ab
strahim^o. De hac misericordia
correctionis: dictum est illd in
psalmo: Corripiet me iust^o in
misericordia ⁊ increpauit me. ¶ Cō
silio qz primo miseremur: qn er
ranti ⁊ sui pro: sus ignaro/ sa
lubri ⁊ silio subuenim^o. ¶ Auxi
lio etiā eidē primo miseremur:
qn ad faciendū vl obtinendū
bonū qd p se nō pōt/ auxiliū ei
misericorditer exhibem^o. ¶ Benefi
cio aut eidē miseremur: qn indi
genti materiale stipendium: vt
pote cibi vel potus/ aut vestis
vel pecunie affectu pietatis im
pertimur. In cui^o beneficij ex
hibitione ista cauenda sunt: ne
fiat de alieno: ne absqz modo:
ne det indigno. Ne fiat de alie
no: qm qui facit elemosynā de

2. Regl. 15

2. Regl. 18.

Act. 7

Act. 20.

Ps. 140.

Eccli. 30.

Eccli. 34.